

ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ 11^{ΟΥ} & 63^{ΟΥ}
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

- Έκτακτο Δελτίο Ενημέρωσης -

Θέμα: Τι είναι το Τμήμα Ένταξης;

T 8 17-12-2012

1. Τι είναι τα Τμήματα Ένταξης (Τ.Ε.); ♦

Τα Τ.Ε. είναι μια δομή της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) μέσα στα τυπικά σχολεία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, που στόχο έχουν την εκπαιδευτική παρέμβαση με ατομικά ή ομαδικά Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) στους μαθητές με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εντός σχολικού ωραρίου.

2. Ποιοι μαθητές μπορούν να συμμετάσχουν στα Τ.Ε.:

Στα Τ.Ε. μπορούν να συμμετάσχουν οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι οποίοι:

- α) έχουν **γνωμάτευση** από διαγνωστική υπηρεσία (π.χ. ΚΕ.Δ.Δ.Υ, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα)
- β) δεν έχουν γνωμάτευση, αλλά έχει παρατηρηθεί από τους εκπαιδευτικούς γενικής παιδείας ότι παρουσιάζουν **δυσκολίες**. Σε αυτές τις περιπτώσεις, για τη συμμετοχή στο Τ.Ε. είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη του Σχολικού Συμβούλου Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Και στις δύο περιπτώσεις, η συμμετοχή του μαθητή στο Τ.Ε. νομιμοποιείται με τη συναίνεση του γονέα /κηδεμόνα, ο οποίος υποβάλλει **ενυπόγραφη αίτηση** συμμετοχής του παιδιού στο Τ.Ε..

3. Πώς λειτουργούν τα Τ.Ε.:

Τα Τ.Ε. είναι ειδικά οργανωμένα και κατάλληλα στελεχωμένα. Λειτουργούν με δύο (2) διαφορετικούς τύπους προγραμμάτων:

- α) **Κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα** που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕ.Δ.Δ.Υ για τους μαθητές με ηπιότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, το οποίο για κάθε μαθητή δεν θα υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως.
- β) **Εξειδικευμένο ομαδικό ή εξατομικευμένο πρόγραμμα διευρυμένου ωραρίου** που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕ.Δ.Δ.Υ, για τους μαθητές με σοβαρότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες δεν καλύπτονται από αντίστοιχες με το είδος και το βαθμό αυτοτελείς σχολικές μονάδες. Το εξειδικευμένο πρόγραμμα μπορεί να είναι ανεξάρτητο από το κοινό, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών. Στις περιπτώσεις αυτές η συνδιδασκαλία γίνεται σύμφωνα με τις προτάσεις των διαγνωστικών υπηρεσιών.» (Νόμος 3699/2008).

Πρακτικά, για τη λειτουργία των Τ.Ε. είναι απαραίτητα τα εξής:

- 1) **Ομαδικά προγράμματα παρέμβασης:** ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τις γνωματεύσεις, τις παρατηρήσεις των καθηγητών του σχολείου και τα ανιχνευτικά τεστ που θα χορηγήσει ο ίδιος, δημιουργεί ομάδες μαθητών ανάλογα με το είδος των δυσκολιών προς παρέμβαση. Αυτό σημαίνει ότι η συμμετοχή στην κάθε ομάδα δεν έχει καμία σχέση με την τάξη φοίτησης του μαθητή (π.χ. μπορεί σε μια ομάδα να δουλεύουν μαζί ένας μαθητής της Α', δύο της Β' και ένας της Γ' τάξης, που έχουν κοινές δυσκολίες).
- 2) **Εξατομικευμένα προγράμματα παρέμβασης:** σε περιπτώσεις σοβαρών εκπαιδευτικών αναγκών, που δεν μπορούν να ομαδοποιηθούν, ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. υλοποιεί Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ). Όταν κρίνεται απαραίτητο, ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. υλοποιεί το ΕΠΕ και εντός της κανονικής τάξης του μαθητή (**συνεκπαίδευση**).
- 3) **Κυκλικό ωράριο:** ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. διαμορφώνει το πρόγραμμα της κάθε ομάδας μαθητών δημιουργώντας ένα κυκλικό ωράριο απουσίας τους από την κανονική τάξη, ώστε να μην χάνονται πολλές διδακτικές ώρες ανά αντικείμενο. Η δημιουργία του προγράμματος γίνεται σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου και μπορεί να αναπροσαρμόζεται σε περίπτωση που είναι απαραίτητο ο μαθητής να παραμείνει στην τάξη του (π.χ. διαγωνίσματα), εφόσον ενημερωθεί εγκαίρως ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε.

4. Τι κάνουν οι μαθητές στο Τ.Ε.:

Σε γενικές γραμμές, ο ειδικός παιδαγωγός καλείται:

- να κάνει **παρέμβαση στις επιμέρους δυσκολίες** των μαθητών (π.χ. δυσκολίες ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου, γραφής, μαθηματικών),
 - να διδάξει **γνωστικές και μεταγνωστικές στρατηγικές διαχείρισης** της γνώσης και να διδάξει ένα δομημένο τρόπο μελέτης στο σχολείο και το σπίτι.
- Το είδος, η μεθοδολογία και τα υλικά της παρέμβασης έχουν να κάνουν κυρίως με τους επιμέρους στόχους της κάθε ομάδας. Ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής είναι υπεύθυνος για την επιλογή των μεθόδων και την παροχή του υλικού, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και το διευθυντή του σχολείου.

Η δημιουργία δικτύου συνεργασίας παιδαγωγού του Τ.Ε. – εκπαιδευτικών της τάξης – γονέων – παιδιού, είναι πολύ μεγάλης σημασίας για την επιτυχημένη παρέμβαση.

5. Γιατί το Τ.Ε. δεν λειτουργεί όπως η Ενισχυτική Διδασκαλία ή ως αυτόνομο τμήμα;

Η Ενισχυτική Διδασκαλία σκοπό έχει την ενδυνάμωση του μαθητή σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα και όχι στην παρέμβαση στις μαθησιακές δυσκολίες. Το αποτέλεσμα της Ενισχυτικής Διδασκαλίας είναι ο μαθητής να κατανοήσει καλύτερα το γνωστικό αντικείμενο και να είναι έτοιμος να ανταποκριθεί στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Πρόκειται, λοιπόν, για ένα βραχύχρονο στόχο που θα φέρει θετικό αποτέλεσμα για συγκεκριμένες περιπτώσεις (π.χ. το μάθημα της επόμενης ημέρας στα Ελληνικά, τη Φυσική). Αυτό όμως δεν αποτελεί παρέμβαση στις δυσκολίες του μαθητή. Εξάλλου, εάν το Τ.Ε. λειτουργούσε ως αυτόνομο τμήμα, δεν θα ήταν τόσο ευέλικτο στην ομαδοποίηση των δυσκολιών των μαθητών και στην παρέμβαση στις δυσκολίες, αφού θα υπερίσχυε το «κυνήγι» της διδασκίας ύλης ενώ θα υπήρχαν περιπτώσεις μαθητών με διαγνωσμένες Μαθησιακές Δυσκολίες που δε θα φοιτούσαν στο Τ.Ε., επειδή δεν θα λειτουργούσε για την τάξη τους. Αντίθετα, το Τ.Ε. παρέχει την εξειδικευμένη παρέμβαση με στόχο τη **μακροχρόνια παρέμβαση** σε δεξιότητες, ώστε αυτές να γίνουν αυτοματοποιημένες Γνωστικές Ικανότητες.

6. Ποιες είναι συνήθεις εντάσεις για τα Τ.Ε.:

Η εμπειρία της λειτουργίας των Τ.Ε. έχει να επιδείξει θετικά αποτελέσματα. Εντούτοις, ο θεσμός, αντιμετωπίζεται συχνά με σκεπτικισμό. Ερωτήματα σαν αυτά απαντώνται συχνά:

Από την πλευρά των εκπαιδευτικών:

«ο μαθητής χάνει σημαντικές παραδόσεις από το μάθημά μου που δεν μπορεί να αναπληρώσει»

Ο μαθητής την ώρα που φοιτά στο Τ.Ε. δουλεύει τις εντοπισμένες δυσκολίες του (γραφή, ανάγνωση, στρατηγικές κατανόησης) κάτι που θα έχει θετικό αντίκτυπο σε όλα τα μαθήματα. Η αναπλήρωση μπορεί να γίνει με σημειώσεις κάποιου επιμελούς μαθητή και με την παρακολούθηση του τμήματος Ενισχυτικής Διδασκαλίας.

«εάν δημιουργηθεί Τ.Ε., όλοι οι μαθητές με δυσκολίες θα έρθουν στο σχολείο μας και θα μετατραπεί σε Ειδικό Σχολείο»

Το Τ.Ε. δεν είναι ντροπή για ένα σχολείο, είναι μια δομή που προάγει την ποιότητά του, αφού δίνει **ίσες ευκαιρίες** σε περισσότερους μαθητές να έχουν πρόσβαση στη γνώση. Όπως σε πολλά πράγματα δεν έχουμε τον ίδιο τρόπο δράσης, έτσι και στη μάθηση. Χρέος του κάθε σχολείου είναι να εκπληρώνει τον παιδαγωγικό του ρόλο, καλύπτοντας έναν ευρύ αριθμό μαθητών και **να μην αποκλείει**, κατά το δυνατόν, **κανέναν**. Επίσης, η παρουσία ενός ειδικού παιδαγωγού στο σχολείο **βοηθάει πολύ τους εκπαιδευτικούς γενικής παιδείας**, αφού, σε ένα πλαίσιο **συνεργασίας**, μπορεί να οργανώσουν καλύτερα το μάθημά τους και να **ανταποκριθούν στις ανάγκες όλων των παιδιών**.

Από την πλευρά των γονέων αλλά και των παιδιών:

«Το παιδί μου θα στιγματιστεί, τα υπόλοιπα παιδιά θα το κοροϊδεύουν που φεύγει από την τάξη, θα το θεωρούν προβληματικό»

Στην αρχή η απουσία κάποιου μαθητή μπορεί να ξενίσει τα υπόλοιπα παιδιά, να εγείρει ερωτήματα και κάποιες φορές να προκαλέσει πειράγματα. Για το λόγο, αυτό είναι σημαντική η **σωστή ενημέρωση** της μαθητικής κοινότητας από την αρχή, πριν την έναρξη της λειτουργίας των Τ.Ε., για τον σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας τους, ώστε να αποφευχθούν παρανοήσεις. Σταδιακά, οι μαθητές της τάξης συνθιζούν τη νέα πραγματικότητα και σταματά να τους φαίνεται περίεργο. Αλλά και οι ίδιοι οι μαθητές του Τ.Ε., ενώ στην αρχή είναι διστακτικοί, στη συνέχεια βλέπουν τη βελτίωσή τους, νιώθουν ικανότεροι να λειτουργήσουν εντός τάξης. Έχουν έναν παιδαγωγό κοντά τους, με τον οποίο μπορούν με μεγαλύτερη άνεση να συζητήσουν τις δυσκολίες και τους προβληματισμούς τους. Μαθητές και εκπαιδευτικοί αναφέρουν πως οι περισσότεροι μαθητές **νιώθουν γρήγορα τα οφέλη της παρέμβασης** και αρχίζουν να την αναζητούν από μόνοι τους.

Στόχος του Τ.Ε. είναι τελικά η **διαχείριση** των δυσκολιών του μαθητή, η **αυτονομία** του και η **λειτουργική ένταξη στην τάξη του**.

Η θετική στάση όλων σε αυτό το θεσμό των Τ.Ε. στο σχολείο μπορεί να οδηγήσει στην επιτυχία του προς όφελος των μαθητών και όλης της σχολικής κοινότητας.

♦ Πηγή: Έντυπο «Μαθησιακές Δυσκολίες στη Β/θμια Εκπαίδευση-ΚΕΔΔΥ Ρόδου»